

میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای مادی و معنوی دانش‌آموزان شهرستان شهرکرد در سال ۱۳۹۱.

عباسعلی رستمی نسب*

محمد همتی**

مسعود فضیلت پور***

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای مادی و معنوی دانش‌آموزان شهرستان شهرکرد در سال ۱۳۹۱ بود. این پژوهش از نوع کاربردی و با روش تحقیق زمینه‌یابی انجام شده است. جامعه‌های هدف شامل کلیه دانش‌آموزان سال سوم متوسطه رشته علوم انسانی به تعداد ۲۵۵ نفر و دبیران روان‌شناسی به تعداد ۶ نفر از شهرستان شهرکرد بودند که با توجه به حجم محدود آن‌ها، کل جامعه به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تمام شماری مطالعه شد. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه محقق ساخته بود که پس از تعیین روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون‌های مجذور کای و تی مستقل استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که تفاوت معناداری از نظر انطباق میان محتوای کتاب روان‌شناسی و نیازهای مادی و معنوی دانش‌آموزان، وجود دارد. اکثر دانش‌آموزان معتقدند که میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سوم متوسطه با نیازهای مادی در حد متوسط و با نیازهای معنوی و کل نیازهای آنان در حد زیاد بوده است. افزون بر آن، مقایسه میانگین‌ها نشان داد که بین دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سوم متوسطه با نیازهای آنان تفاوت معنادار وجود دارد. دانش‌آموزان دختر ارزیابی بهتری در مقایسه با دانش‌آموزان پسر داشتند. همچنین بین دیدگاه دانش‌آموزان با دبیران در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی با نیازهای دانش‌آموزان نیز تفاوت معناداری مشاهده شد که دانش‌آموزان ارزیابی بهتری در مقایسه با دبیران داشتند.

واژگان کلیدی: نیازها، کتاب درسی، محتوا، مقطع متوسطه.

۱. این مقاله از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده دوم استخراج شده است.

* دانشیار تعلیم و تربیت، بخش علوم تربیتی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

** کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی دانشگاه شهید باهنر کرمان.

*** استادیار روان‌شناسی شناختی، بخش روان‌شناسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان. fazilatm@uk.ac.ir

مقدمه

کتاب درسی، یکی از عناصر مهم نظام آموزش و پرورش است. اصلاح محتوای کتب درسی، زمینه پیشرفت تحصیلی را فراهم می‌آورد و می‌تواند دانش آموزان را به چالش فکری وادارد (فیاض، ۱۳۸۷). کتب درسی باید از محتوای مناسبی برخوردار باشند تا بتوانند موجب تغییرات مطلوب در فراگیران شوند (ملکی، ۱۳۸۹)، از جمله اینکه لازم است این تغییرات به منظور تأمین نیازهای آنان صورت گیرد؛ یعنی در جهت ایجاد نوعی از شناخت‌ها، عواطف، نگرش‌ها، ارزش‌ها، علایق و توانایی‌ها و عادات مطلوبی که یادگیرنده را در پاسخگویی به نیازها و حل مشکلات فردی و اجتماعی خودیاری بخشد و در مجموع به رشد ابعاد مختلف شخصیت وی بینجامد (میرزاییگی، ۱۳۸۹).

نیاز از نظر لغوی به معنای کمبود، احتیاج و از نظر مفهومی به یک حالت میان آنچه هست و آنچه می‌بایست باشد اطلاق می‌گردد (پروند، ۱۳۸۵). نیاز چیزی است که برای ارضا و تحقق یک هدف قابل دسترس، ضروری یا مفید است (عباس زادگان و ترک‌زاده، ۱۳۸۶). در زمینه آموزش و یادگیری، نیاز برحسب ویژگی‌ها، توانایی‌ها یا دانش و نگرش‌هایی تعریف می‌شود که لازم است یادگیرنده یا گروهی از یادگیرندگان، از آن برخوردار باشند ولی در حال حاضر فاقد آن هستند (میرزاییگی، ۱۳۸۹).

برخی از مفاهیم ارائه شده از نیاز عبارت‌اند از فاصله بین وضع موجود و وضع مطلوب (کافمن^۱، ۱۹۹۱)، یک خواست یا ترجیح (سوارز^۲، ۱۹۹۶)، یک عیب یا نقصان (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۸)؛ بنابراین می‌توان گفت آنچه بین وضع موجود و وضع مطلوب قرار دارد، آنچه ترجیحات، علائق و انتظارات افراد را شکل می‌دهد و سرانجام آنچه بر عملکردهای مطلوب اثر منفی دارد، همگی نشانگر نیاز هستند. مزلو^۳ نیازها را برحسب ساختاری سلسله مراتبی شامل نیازهای وجودی؛ مانند نیازهای فیزیولوژیک، ایمنی،

---

1. Kaufman
2. Suarez
3. Maslow

نیازهای مربوط به عشق و محبت، نیازهای مربوط به عزت‌نفس، نیازهای مربوط به خودشکوفایی؛ نیازهای شناختی مانند کنجکاوی، نیاز به دانستن، نیاز به فهمیدن و یافتن معنی زندگی؛ فرا نیازها مانند نیاز به حقیقت، نیکی، کمال، عدالت، زیبایی، خوبی است (ابوترابی، ۱۳۸۶). گلاسر^۱ نیازهای مختلف را در یکی از طبقات نیاز به بقاء (فری و ویلهیت^۲، ۲۰۰۵)، تفریح (اروین^۳، ۲۰۰۳)، عشق (هافستتler^۴ و همکاران، ۲۰۰۴)، قدرت (همان منبع) و آزادی (فری و ویلهیت، ۲۰۰۵) طبقه‌بندی نمود ه است.

محتوای کتاب درسی را می‌توان به دو بخش علمی یا موضوع درسی و محتوای اجتماعی تقسیم کرد؛ منظور از محتوای موضوع درسی یا محتوای علمی، مجموعه اطلاعات، آگاهی‌ها و مهارت‌هایی است که فراگیر باید آن را در یک دوره خاص درزمینه یک موضوع خاص به‌دست آورد و محتوای اجتماعی، مجموعه ارزش‌ها و نگرش‌هایی است که از طریق محتوا انتقال می‌یابد (لیپونکا^۵، ۲۰۰۳).

همچنین در تهیه و تولید مواد آموزشی باید به دو منبع توجه کرد؛ دانش محلی و جهانی؛ که می‌توان چنین استنباط کرد که فراگیران با مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌هایی که از طریق جامعه محلی و غیررسمی کسب کرده‌اند، وارد نظام آموزش رسمی از طریق برنامه درسی مشخص تحت آموزش قرار می‌گیرند. فراگیران برای زندگی در اجتماع باید به دانش و ارزش‌های محلی و ملی مجهز باشند؛ بنابراین، دانش‌های محلی و ملی از منابع مهمی‌اند که باید در انتخاب محتوا از آن‌ها استفاده کرد؛ اما از آنجاکه اجتماع افراد به جامعه محلی و ملی منحصر نمی‌شود و با گسترش وسایل ارتباطی، ارتباطات در سطح بین‌المللی و جهانی به سهولت انجام می‌شود، فراگیران باید به دانش جهانی نیز مجهز باشند از این‌رو، دانش جهانی نیز منبع مهم در انتخاب محتوا و باارزش تلقی می‌شود. پس

-
1. Glasser
  2. Frey & Wilhite
  3. Ervin
  4. Huffstetler
  5. Lepionka

فراگیران را باید به گونه‌ای آموزش داد که علاوه بر برخورداری از دانش و ارزش‌های ملی و محلی، دانش بین‌المللی و جهانی را هم به دست آورند (اسمیت^۱، ۲۰۰۵).

بر اساس دیدگاه‌های فلسفی، اجتماعی، روان‌شناختی و نیز بر اساس نظر متخصصان و صاحب‌نظران برنامه درسی، در انتخاب محتوا باید به معیارهای اهمیت، سودمندی، اعتبار، امکان‌پذیری، قابلیت یادگیری، نیاز و علاقه دانش‌آموزان، انعطاف‌پذیری، توجه به ساختار دانش، خودکفایی و پایه بودن برای یادگیری مستمر و آموزش‌های بعدی توجه شود و نیز به ارتباط با زندگی و تجربیات روزمره و مسائل روز، ایجاد فرصت برای فعالیت و مهارت‌های چندگانه، تناسب با نیازها و موضوعات مهم جامعه، تناسب با پیشرفت‌های علمی و فن‌آوری و کمک به رشد همه‌جانبه‌ی فرد به‌عنوان معیارهای مهم در انتخاب محتوا دقت کافی مبذول داشت از جمله (لوی، ۱۳۸۸، ملکی، ۱۳۸۹، ارنشتاین و هانکینز^۲، ۲۰۰۴، آیزنر^۳، ۲۰۰۲، موسی‌پور، ۱۳۹۰، میزاییگی، ۱۳۸۹، میرلوحی، ۱۳۸۶، پندی^۴، ۲۰۰۶، کاردان، ۱۳۸۲، آقای فیشانی، ۱۳۸۶، ستار، ۱۳۸۵، جرانسون^۵، ۲۰۰۶، گمبل و گمبل^۶، ۱۹۸۳، قورچیان، ۱۳۷۴ و سیلور و دیگران، ۱۳۸۰).

بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که برای انتخاب محتوای کتاب‌های درسی باید به هر سه منبع نیاز جامعه، نیاز فراگیر و ساختار دانش توجه کرد. بدیهی است محتوا علاوه‌براین که به نیازهای اجتماع و ساختار دانش می‌پردازد به علایق و رغبت‌های فراگیر اعتبار می‌باشد؛ زیرا به‌کارگیری یک منبع و حذف منبع دیگر زیان‌هایی ایجاد می‌کند. برای مثال، محتوایی که فقط بر پایه نیازها و علایق فراگیر مبتنی باشد، شکافی عظیم در دانش مورد لزوم جهان امروز ایجاد خواهد کرد. محتوایی که برای در نظر گرفتن نیازهای زمان حال

-
1. Smith
  2. Ornstein & Hunkins
  3. Eisner
  4. Pandey
  5. Goranson
  6. Gamble & Gamble

جامعه طراحی شده است موجب تقویت وضعیت موجود فراگیران می‌شود و فرصت‌های ایجاد دانش جدید و خلق اندیشه‌های نو را متوقف می‌سازد (سیلور و دیگران، ۱۳۸۰).

مطالعات چندی در زمینه مورد بحث تاکنون به انجام رسیده است. برای نمونه میزان تناسب اهداف برنامه درسی روان‌شناسی با نیازهای دانش آموزان سال سوم دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۸۴-۸۳ بررسی شده و نتایج نشان داد که اهداف برنامه درسی روان‌شناسی مطابق با نیازهای فردی و اجتماعی دانش آموزان نیست. اصول اساسی در تدوین اهداف برنامه درسی روان‌شناسی رعایت شده و بین نظر دبیران و دانش آموزان درباره نیازهای جدید آموزشی تفاوت معنی داری وجود دارد (امیری، ۱۳۸۴). مطالعه دیگری باهدف بررسی و ارزشیابی محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه نظری بر اساس اصول انتخاب و سازمان‌دهی محتوا از دیدگاه دبیران و دانش آموزان نشان داد که محتوای کتاب مذکور از دیدگاه معلمان و دانش آموزان بر اساس اصل علاقه، اعتبار، سودمندی و قابلیت یادگیری تهیه و انتخاب شده است (اسدیان، ۱۳۸۶). حریرزوی (۱۳۷۵) با به بررسی عوامل مؤثر در سازمان‌دهی محتوای کتاب روان‌شناسی چهارم متوسطه، دریافت که شیوه سازمان‌دهی محتوای کتاب روان‌شناسی به نحوی است که کمتر دانش آموزان را به شرکت فعال در فعالیت‌های یادگیری، وادار می‌سازد و به‌اندازه کافی به انتظارات دانش آموزان توجه نشده است. مطالعه‌ای دیگر باهدف بررسی برنامه درسی این درس نشان داد که اهداف کلی برنامه درسی و نیز اهداف جزئی متناسب با نیازهای دانش آموزان است، البته در زمینه تدارکات اهداف جزئی در حیطه نگرش و مهارتی و نحوه ارزشیابی از این اهداف باید بازنگری صورت گیرد (اوحدی، ۱۳۸۶). نقش محتوا در برانگیختن انگیزه درونی دانش آموزان در درس روان‌شناسی موضوع مطالعه دیگری بود که نشان داد محتوای این کتاب باعلاقه‌ی دانش آموزان هماهنگی ندارد و این نشان‌دهنده نگرش منفی دانش آموزان نسبت به این درس است. به بیانی دیگر، دانش‌آموزانی که این درس را انتخاب می‌کنند انتظار دارند که با استفاده از آن بتوانند علت رفتارهای دیگران را شناسایی کنند که به‌رغم انتظار، زمانی که با روان‌شناسی علمی روبه‌رو می‌شوند، نگرشی منفی نسبت به آن

پیدا می‌کنند (حدادی، ۱۳۸۶). سرانجام اینکه ارزشیابی محتوای این بر اساس معیارهای برنامه‌ریزی درسی از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان شهر پارس‌آباد مغان نشان داد که دبیران نسبت به تناسب محتوای کتاب با نیازها و علایق دانش‌آموزان نظر مساعد دارند ولی از نظر دانش‌آموزان، دانش‌آموزان دختر محتوای کتاب را متناسب با علایق و نیازهای خود دانستند در حالی که دانش‌آموزان پسر کمتر تناسبی بین محتوای کتاب با نیازهای خود قائل شدند (بگ محمدی، ۱۳۹۰). از آنجاکه بررسی محتوای کتب درسی در کشورمان، متداول شده است رفع مشکل یادشده کمک مؤثری در اجرای مطلوب بررسی محتوای کتب درسی خواهد بود. با توجه به این‌که یکی از گام‌های مهم در بررسی محتوای کتب درسی توجه به نیازهای یادگیرندگان است بررسی محتوای کتاب درسی یادشده می‌تواند فرایند آشکار کردن نیازهای یادگیرندگان را تسهیل کند. با توجه به آنچه بیان شده است هدف از این پژوهش بررسی میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای مادی و معنوی دانش‌آموزان بود.

روش

مطالعه حاضر از نوع مطالعات کاربردی بوده و با روش زمینه‌یابی انجام شد. جامعه هدف شامل کلیه دانش‌آموزان سال سوم متوسطه رشته علوم انسانی به تعداد ۲۵۵ نفر (۱۹۶ نفر دختر و ۵۹ نفر پسر) و دبیران روان‌شناسی به تعداد ۶ نفر (۳ نفر زن و ۳ نفر مرد) از شهرستان شهرکرد تشکیل دادند که با توجه به محدود بودن حجم جامعه، کل آن‌ها به‌عنوان نمونه انتخاب و به‌صورت تمام شماری مطالعه شد. جهت گردآوری داده‌های موردنیاز این پژوهش از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شد. در ابتدای پرسش‌نامه، اطلاعاتی در زمینه جنسیت، سن، نام دبیرستان، ناحیه و معدل برای دانش‌آموزان و جنسیت، سن و سابقه تدریس برای دبیران خواسته شده است. این پرسش‌نامه شامل ۹۳ گویه بوده و پاسخ‌های هر گویه شامل ۵ گزینه خیلی کم، کم تا حدودی، زیاد و خیلی زیاد است. به این ترتیب که در هر گویه گزینه‌ای که بیش‌ترین

انطباق را با محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه مشارکت‌کننده دارد گزینه خیلی زیاد نمره ۵، به گزینه زیاد نمره ۴، به گزینه تا حدودی نمره ۳، به گزینه کم نمره ۲ و گزینه خیلی کم نمره ۱ داده می‌شود. این مقیاس، میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه را از دیدگاه دانش‌آموزان مقطع سوم دبیرستان و دبیران روان‌شناسی همان مقطع تحصیلی در هشت عامل نیازهای اخلاقی و دینی، اجتماعی، فرهنگی، روان‌شناختی، اقتصادی، مهارت، زیستی و آموزشی و تربیتی موردسنجش قرار می‌دهد. پرسش‌های آن بر اساس مطالعات نظری، پیشینه تحقیق، سؤالات تحقیق، با استفاده از نظر اساتید دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه باهنر کرمان تنظیم شد.

روایی صوری پرسش‌نامه به تأیید تنی چند از اساتید بخش ادبیات و علوم انسانی دانشگاه باهنر کرمان رسید که با استفاده از روش سیگمای شمارشی به جمع‌بندی آن‌ها اقدام گردید. محاسبه ضریب روایی سؤالات پرسش‌نامه نشان داد که مجموعه سؤالات پرسشنامه با ضریب روایی $0/89$ از میزان روایی بالایی برخوردار است. ضریب اعتبار پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ $0/98$ به‌دست آمد.

جهت جمع‌آوری اطلاعات، پس از دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه شهید باهنر کرمان به آموزش و پرورش شهرستان شهرکرد مراجعه و نسبت به اخذ مجوز اقدام گردید. در ادامه مجوزهای لازم برای حضور در مدارس صادر گردید. سپس با حضور و هماهنگی با مدیران محترم مدارس، پرسش‌نامه‌ها به‌صورت حضوری بین افراد نمونه توزیع گردید. پس از توجیه دبیران و دانش‌آموزان به چگونگی تکمیل پرسش‌نامه و اهداف تحقیق از آن‌ها خواسته شد که نسبت به تکمیل پرسش‌نامه اقدام نمایند. همراه پرسشنامه یک نامه دستورالعمل اجمالی در خصوص تکمیل پرسشنامه در اختیار مشارکت‌کننده‌ها قرار گرفت. پرسش‌نامه‌ها به‌صورت قلم کاغذی در اختیار مشارکت‌کننده‌ها قرار گرفت. همچنین برای جلوگیری از اشتباهات احتمالی مشارکت‌کنندگان، وقت کافی جهت تکمیل

پرسش‌نامه داده شد. همچنین برای تشکر از مشارکت‌کننده‌ها (دانش‌آموزان)، با دبیران آنان مشورت شد که در ازای مشارکت در مطالعه، نمره‌ای (در حد ۰/۵ نمره)، به میان‌ترم آنان اضافه شود. از دبیران روان‌شناسی به صورت شفاهی قدردانی شد.

از کلیه پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری شده ۲۵۵ عدد پرسشنامه برای دانش‌آموزان و ۶ عدد پرسش‌نامه برای دبیران کامل بوده که مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت بررسی یافته‌های این پژوهش از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در حد توصیفی صرفاً از محاسبه‌ی فراوانی‌ها، درصد فراوانی‌ها، میانگین و انحراف استاندارد استفاده شده است. در سطح تجزیه و تحلیل استنباطی از آزمون مجذور کای و آزمون تی مستقل جهت مقایسه فراوانی‌های گروه دبیران با دانش‌آموزان و همچنین برای مقایسه فراوانی‌های گروه دانش‌آموزان دختر و پسر استفاده گردید که تحلیل‌ها با نرم‌افزار SPSS انجام گرفته شد.

یافته‌ها

میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای مادی از دیدگاه دانش‌آموزان

نیازهای مادی از مجموع نیازهای اقتصادی، زیستی و فرهنگی دانش‌آموزان به دست می‌آید، با توجه به کمترین و بیش‌ترین مقدار و با توجه به ۵ درجه‌ای بودن مقیاس پرسشنامه، به ۵ طبقه‌ی خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید. بررسی فراوانی‌ها نشان داد که اکثر دانش‌آموزان (۸۵ نفر: معادل ۳/۳۳٪)، در برآورد میزان انطباق محتوای کتاب درسی روان‌شناسی با نیازهای مادی خود، از گزینه "متوسط" استفاده نموده‌اند. استفاده از آزمون مجذور کای تک متغیره نشان داد که تفاوت مشاهده شده بین فراوانی‌ها معنادار است؛ $p < 0/01$ ، $df=4$ ، $\chi^2=65/37$. به این ترتیب می‌توان نتیجه‌گیری نمود که از دیدگاه دانش‌آموزان سال سوم رشته‌ی انسانی، میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی با نیازهای مادی، بیشتر در حد متوسط بوده است (جدول ۱).

توزیع فراوانی و آماره مجذور کای برای بررسی انطباق کتاب روانشناسی با جدول ۱
نیازهای مادی از دیدگاه دانش‌آموزان

سطح معناداری	df	۲	فراوانی (درصد)	میزان انطباق
۰/۰۰۰۱	۴	۶۵/۳۷	۱۷ (۶۷/۰٪)	خیلی کم
			۴۵ (۱۷/۶٪)	کم
			۸۵ (۳۳/۳٪)	متوسط
			۷۶ (۲۹/۸٪)	زیاد
			۳۲ (۱۲/۵٪)	خیلی زیاد
			۲۵۵ (۱۰۰٪)	جمع

میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای معنوی از دیدگاه دانش‌آموزان

برای توصیف این متغیر، ابتدا نیازهای معنوی که از مجموع نیازهای اخلاقی - دینی، اجتماعی، مهارت، روان‌شناختی و آموزشی - تربیتی دانش‌آموزان به دست می‌آید، با توجه به کمترین و بیش‌ترین مقدار و با توجه به ۵ درجه‌ای بودن مقیاس پرسشنامه، به ۵ طبقه‌ی خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید. بررسی فراوانی‌ها نشان داد که اکثر دانش‌آموزان (۱۰۷ نفر: معادل ۴۲٪)، در برآورد میزان انطباق محتوای کتاب درسی روان‌شناسی با نیازهای مادی خود، از گزینه "زیاد" استفاده نموده‌اند. استفاده از آزمون مجذور کای تک متغیره نشان داد که تفاوت مشاهده‌شده بین فراوانی‌ها معنادار است؛ $p < ۰/۰۱$ ، $df = ۴$ ، $\chi^2 = ۱۰۴/۶۳$. به این ترتیب می‌توان گفت از دیدگاه دانش‌آموزان سال سوم رشته‌ی انسانی، میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی با نیازهای معنوی، به‌طور معناداری در حد زیاد بوده است (جدول ۲).

جدول ۲. توزیع فراوانی و آماره مربع کای برای بررسی وضعیت انطباق کتاب روانشناسی با نیازهای معنوی از دیدگاه دانش‌آموزان

سطح معناداری	df	۲	فراوانی (درصد)	میزان انطباق
۰/۰۰۰۱	۴	۱۰۴/۶۳	(/۰۵/۱)۱۳	خیلی کم
			(/۱۰/۶)۲۷	کم
			(/۲۴/۷)۶۳	متوسط
			(/۴۲) ۱۰۷	زیاد
			(/۱۷/۶)۴۵	خیلی زیاد
			(/۱۰۰) ۲۵۵	جمع

میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان از دیدگاه آن‌ها

برای توصیف این متغیرها، ابتدا نیازهای دانش‌آموزان، با توجه به کمترین و بیشترین مقدار و با توجه به ۵ درجه‌ای بودن مقیاس پرسشنامه، به ۵ طبقه‌ی خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید. بررسی فراوانی‌ها نشان داد که اکثر دانش‌آموزان، در برآورد میزان انطباق محتوای کتاب درسی روان‌شناسی با نیازهای خود، از گزینه " زیاد " استفاده نموده‌اند. استفاده از آزمون مجذور کای تک متغیره نشان داد که تفاوت مشاهده‌شده بین فراوانی‌ها معنادار است؛ به می‌توان نتیجه‌گیری نمود که از دیدگاه دانش‌آموزان سال سوم رشته‌ی انسانی، میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی با نیازهای خودشان، بیشتر در حد زیاد بوده است (جدول ۳).

جدول ۳. توزیع فراوانی و آماره مربع کای برای بررسی وضعیت انطباق کتاب روانشناسی با نیازها از دیدگاه دانش‌آموزان

شاخص‌های آماری			میزان تطابق با نیاز (%)					نوع نیاز	
سطح معناداری	df	χ²	تعداد	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم		خیلی کم
۰/۰۰۰۱	۴	۷۶/۲۸	۲۵۵	(/۱۶/۱)۴۱	(/۳۷/۳) ۹۵	(/۲۶/۷)۶۸	(/۱۴/۴)۳۷	(/۵/۵)۱۴	اخلاقی دینی

۰/۰۰۰۱	۴	۸۵/۶۱	۲۵۵	(/۲۳/۱)۵۹	(/۳۸/۱)۹۷	(/۲۳/۱)۵۹	(/۱۱/۸)۳۰	(/۳/۹)۱۰	اجتماعی
۰/۰۰۳	۴	۱۶/۳۵	۲۵۵	(/۱۵/۳)۳۹	(/۲۲/۷)۵۸	(/۲۸/۷)۷۳	(/۱۷/۶)۴۵	(/۱۵/۷)۴۰	فرهنگی
۰/۰۰۰۱	۴	۸۰/۵۱	۲۵۵	(/۳۰/۲)۷۷	(/۳۴/۹)۸۹	(/۱۹/۶)۵۰	(/۷/۵)۱۹	(/۷/۸)۲۰	روان‌شناختی
۰/۰۰۱	۴	۱۹/۶۵	۲۵۵	(/۱۶/۹)۴۳	(/۲۷/۱)۶۹	(/۲۵/۱)۶۴	(/۱۹/۱)۴۹	(/۱۱/۸)۳۰	اقتصادی
۰/۰۰۰۱	۴	۶۵/۲۶	۲۵۵	(/۲۳/۱)۵۹	(/۳۵/۷)۹۱	(/۲۳/۱)۵۹	(/۱۰/۶)۳۷	(/۷/۵)۱۹	مهارت
۰/۰۰۰۱	۴	۵۳/۷۷	۲۵۵	(/۲۰)۵۱	(/۳۴/۹)۸۹	(/۲۳/۵)۶۰	(/۱۳/۷)۳۵	(/۷/۸)۲۰	زیستی
۰/۰۰۰۱	۴	۹۸/۶۷	۲۵۵	(/۲۵/۴)۶۵	(/۳۹/۶)۱۰۱	(/۲۱/۶)۵۵	(/۷/۵)۱۹	(/۵/۹)۱۵	آموزشی تربیتی

همچنین، به منظور مقایسه میانگین نظرات دانش‌آموزان پسر و دختر درباره میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی پایه سوم متوسطه با نیازهای آنها، از آزمون t برای مقایسه میانگین‌های مستقل استفاده شد. بررسی مفروضه برابری واریانس‌ها به کمک آزمون لون نشان داد که تفاوت معناداری بین واریانس گروه‌ها وجود ندارد بنابراین از روش واریانس ادغام‌شده استفاده شد. مقایسه میانگین‌ها نشان داد که بین دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای خودشان تفاوت معناداری وجود دارد، بررسی دقیق‌تر نشان داد که دانش‌آموزان دختر، ارزیابی بهتری در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای خودشان در مقایسه با دانش‌آموزان پسر داشتند (جدول ۴).

جدول ۴. آزمون t مستقل برای مقایسه‌ی دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر در مورد

نیازهای دانش‌آموزان

سطح معناداری	df	t	پسر			دختر			جنسیت نوع نیاز
			انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۰/۰۰۲	۲۵۳	۳/۲۲	۱۸/۵۶	۵۸/۳۷	۵۹	۱۶	۶۶/۰۷	۱۹۶	اخلاقی-دینی
۰/۰۰۲	۲۵۳	۳/۱۲	۱۲/۴۱	۴۴/۴۹	۵۹	۱۱/۹۹	۵۰/۱۰	۱۹۶	اجتماعی
۰/۰۰۰۱	۲۵۳	۴/۲۱	۸/۳	۲۰/۵۴	۵۹	۷/۹	۲۵/۵۹	۱۹۶	فرهنگی
۰/۰۰۰۱	۲۵۳	۴/۷۹	۱۷/۵۱	۵۲/۶۹	۵۹	۱۵/۹	۶۴/۲۹	۱۹۶	روان‌شناختی

۰/۰۰۰۱	۲۵۳	۳/۷۳	۵/۶۸	۱۴/۰۸	۵۹	۴/۹	۱۶/۹۴	۱۹۶	اقتصادی
۰/۰۰۰۱	۲۵۳	۳/۵۷	۱۲/۶۲	۳۶/۵۸	۵۹	۱۱/۳۶	۴۲/۷۶	۱۹۶	مهارت
۰/۰۰۰۱	۲۵۳	۳/۵	۷/۲۸	۲۰/۸۶	۵۹	۶/۵۶	۲۴/۳۶	۱۹۶	زیستی
۰/۰۰۰۱	۸۳/۸۴	۴/۷۲	۱۱/۴۱	۳۳/۴۱	۵۹	۹/۶۳	۴۱/۲۰	۱۹۶	آموزشی تربیتی

ارزیابی تفاوت نظرات دبیران و دانش‌آموزان از میزان انطباق محتوای کتاب روانشناسی سال سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان

به‌منظور مقایسه میانگین نظرات دانش‌آموزان و دبیران درباره میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی پایه سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان، از آزمون t برای مقایسه میانگین‌های مستقل استفاده شد. بررسی مفروضه برابری واریانس‌ها به کمک آزمون لون نشان داد که تفاوت معناداری بین واریانس گروه‌ها وجود ندارد بنابراین از روش واریانس ادغام‌شده استفاده شد. مقایسه میانگین‌ها نشان داد که بین دیدگاه دانش‌آموزان و دبیران در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان تفاوت معناداری وجود دارد، بررسی دقیق‌تر نشان داد که دانش‌آموزان، ارزیابی بهتری در مورد میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان در مقایسه با دبیران داشتند (جدول ۵).

جدول ۵- آزمون t - مستقل برای مقایسه دیدگاه دانش‌آموزان و دبیران در مورد نیازهای دانش‌آموزان

سطح معناداری	df	t	دبیران			دانش‌آموزان			گروه نوع نیاز
			انحراف معیار	میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۰/۰۰۰۱	۲۵۹	۳/۹	۲۱/۷۳	۳۷	۶	۱۶/۸۸	۶۴/۲۹	۲۵۵	اخلاقی- دینی
۰/۰۰۸	۲۵۹	۲/۷	۱۲/۸۸	۳۵/۱۷	۶	۱۲/۳	۴۸/۸۰	۲۵۵	اجتماعی
۰/۰۲	۲۵۹	۲/۳	۶/۱	۱۶/۶۷	۶	۸/۳	۲۴/۴۲	۲۵۵	فرهنگی
۰/۰۲	۲۵۹	۲/۴	۲۱/۵	۴۵	۶	۱۶/۹	۶۱/۶	۲۵۵	روان‌شناختی

۰/۰۰۴	۲۵۹	۲/۹	۴/۴	۱۰	۶	۵/۲۹	۱۶/۲۸	۲۵۵	اقتصادی
۰/۰۰۶	۲۵۹	۱/۹	۱۷/۵	۳۱/۸۳	۶	۱۱/۹۳	۴۱/۳۳	۲۵۵	مهارت
۰/۰۰۴	۲۵۹	۲/۹	۶/۱۲	۱۵/۳۳	۶	۶/۸۸	۲۳/۵۵	۲۵۵	زیستی
۰/۰۰۱	۲۵۹	۳/۴	۱۱/۳	۲۴/۳۳	۶	۱۰/۶	۳۹/۴	۲۵۵	آموزشی تربیتی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای مادی و معنوی دانش‌آموزان شهرستان شهرکرد در سال ۱۳۹۱ بود. یکی از یافته‌های این پژوهش میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای اجتماعی دانش‌آموزان در حد زیاد بود که با تحقیقات کیامنش (۱۳۷۰) و حریرزوی (۱۳۷۵) همسو و با تحقیقات غلام‌حسینی (۱۳۶۹) و امیری (۱۳۸۴) ناهمسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت با توجه به پایین بودن احتمال بی‌دقتی دانش‌آموزان در پاسخ به سؤالات، ممکن است تغییر صورت گرفته در محتوای کتاب‌های درسی صورت تبیین‌کننده این تفاوت باشد. در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ تغییرات کلی در کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه صورت گرفت که تغییرات تماماً در راستای اهداف کتاب درسی روان‌شناسی متمرکز گردد و تا حد امکان حجم مطالب کتاب کاهش یابد؛ که بیشتر تغییرات در فصل ۱ و ۴ مشهود است. در فصل‌های دوم و سوم نیز دنبال حذف مطالبی بودند که در مکاتبات دبیران و گروه‌های آموزشی بود. دیگر یافته این پژوهش، ارزیابی دانش‌آموزان تفاوت‌های جنسیتی در ارزیابی میزان انطباق محتوای کتاب با نیازهای روان‌شناختی و اجتماعی بود؛ دانش‌آموزان دختر ارزیابی بهتری در مورد میزان انطباق محتوای با نیازهای روان‌شناختی و اجتماعی داشتند که با یافته‌های بگ محمدی (۱۳۹۰) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت در محتوای کتاب به نیازهای روان‌شناختی و اجتماعی دانش‌آموزان پسر کمتر توجه شده است و یا ممکن است میزان تناسب مطالب، تکالیف و فعالیت‌های کتاب با درک و فهم دانش‌آموزان در حد متوسط باشد.

از دیگر یافته‌های این پژوهش میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای روان‌شناختی دانش‌آموزان در حد زیاد بود که با نتایج تحقیق اوحدی (۱۳۸۶) همخوانی دارد که در مجموع می‌توان نتیجه‌گیری کرد که محتوای موردنظر از لحاظ نیازهای روان‌شناختی به خوبی طراحی شده و توانسته است اهداف مربوط به این دسته از نیازهای دانش‌آموزان را برآورده کند.

ارزیابی بهتر دانش‌آموزان نسبت به دبیران از میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سوم متوسطه با نیازهای روان‌شناختی و اجتماعی از دیگر یافته‌های این پژوهش بود که با یافته‌های بگ محمدی (۱۳۹۰) ناهمسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که تأثیر محتوای کتاب موردبحث در ارتباط با نیازهای دانش‌آموزان بوده و آنها ارزیابی بهتری با توجه به شرایط شناختی خود داشته‌اند.

یافته‌های دیگر این پژوهش مشتمل بر میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای اخلاقی-دینی، فرهنگی، اقتصادی، مهارت، زیستی و آموزشی- تربیتی از دیدگاه دانش‌آموزان؛ همچنین ارزیابی دانش‌آموزان از میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای اخلاقی-دینی، فرهنگی، اقتصادی، مهارت، زیستی و آموزشی- تربیتی و ارزیابی دانش‌آموزان و دبیران از میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه با نیازهای اخلاقی-دینی، فرهنگی، اقتصادی، مهارت، زیستی و آموزشی- تربیتی بود که با توجه به تلاش و جست‌وجو در منابع مختلف داخلی و خارجی، امکان مقایسه یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های مرتبط دیگر محدود شد و بدیهی است این یافته‌ها خود می‌تواند منبعی برای انجام بررسی‌ها و تحقیقات بعدی در مورد محتوای کتاب‌های درسی دیگر و به‌خصوص کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه به‌ویژه در زمینه انطباق محتوا با نیازهای دانش‌آموزان را فراهم کند.

در جمع‌بندی نهایی باید اذعان کرد که کتاب روان‌شناسی سوم متوسطه با نیازهای دانش‌آموزان انطباق مطلوب دارد و این نشانگر سیر صعودی برنامه و افزایش کیفیت آن در

توجه به نیازهای دانش آموزان است؛ اما از سوی دیگر، در طراحی این کتاب و اهداف مصوب آن به نیازهای مادی به‌خصوص (نیازهای فرهنگی و اقتصادی) و نیازهای اخلاقی-دینی کمتر توجه شده که این امر از یک‌سو، امکان تحلیل انطباق را منتفی می‌کند و از سوی دیگر، اشکالی اساسی در طراحی و تدوین کتاب مذکور بوده است. باوجوداین باید گفت به‌رغم فقدان توجه به نیازهای مادی (نیازهای فرهنگی و اقتصادی) و نیازهای اخلاقی-دینی، کتاب مذکور، حاوی ملاحظات و مندرجاتی در این خصوص است. تأثیر محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه در ارتباط با نیازهای دانش آموزان بوده و آن‌ها بهتر و بیشتر این تأثیر را تجربه می‌کنند و می‌فهمند لذا در ارتباط با میزان انطباق محتوای کتاب روان‌شناسی سال سوم متوسطه ارزیابی و قضاوت دانش آموزان دقیق‌تر و بهتر از دبیران بوده است و این تفاوت از میزان قضاوت صحیح نمی‌کاهد. درعین حال، با توجه به این که پژوهشی که مستقیماً به این موضوع پرداخته باشد، یافت نشد؛ فرصت مقایسه یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های مرتبط دیگر محدود شد.

در خاتمه پیشنهاد می‌شود در تألیف کتب درسی به‌طورکلی و به‌ویژه در تألیف کتاب موردپژوهش، از آرا، علایق و نیازمندی‌های گروه دانش آموزان نخبه، علاوه بر نظر معلمان، برنامه ریزان و سایرین استفاده گردد. فقدان اهداف در راستای نیازهای مادی به‌خصوص (نیازهای فرهنگی و اقتصادی) و نیازهای اخلاقی-دینی در کتاب موردنظر، خلل و کاستی قابل توجهی است؛ که لازم است در راستای اصلاح کتاب مذکور به وسایل مختلف، از جمله کارگاه‌های آموزشی، گردش‌ها و فعالیت‌های علمی، امکانات در مدارس (کتابخانه، آزمایشگاه) و آموزش دادن به دانش آموزان در انجام فرایض دینی، کمک به دانش آموزان در انتخاب رشته درسی متناسب با شغل آنان اقداماتی انجام شود. محتوای کتاب روان‌شناسی سوم متوسطه برای دبیران این مقطع بسیار سنگین است. پیشنهاد می‌شود که با برگزاری دوره‌های ضمن خدمت مناسب، دبیران روان‌شناسی با

اهداف کلی آموزش و پرورش، اهداف کلی درس روان‌شناسی، تازه‌های تازه روان‌شناسی، انواع روش‌های تدریس و آشنایی با نیازها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان آشنا شوند.

منابع

- آقای فیضایی، تیمور. (۱۳۸۶). *خلاقیت و نوآوری در انسان‌ها و سازمان‌ها*. تهران: ترمه.
- ابوترابی، علی. (۱۳۸۶). *نقد ملاک‌های ناپهنجاری در روانشناسی*. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- احمدیان، سیمین. (۱۳۸۸). نیازهای نوجوانان. برگرفته از سایت: <http://020.ir/index>.
- اسدیان، سیروس. (۱۳۸۶). *بررسی و ارزشیابی محتوای کتاب روانشناسی سال سوم متوسطه نظری بر اساس اصول انتخاب و سازمان‌دهی محتوا از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.
- الخواالده، محمد و الشوحه، احمد. (۲۰۰۵). *القيم التربويه المتضمنه فی کتب التریه الاسلامیه المقفره للصفوف الاربعه العلیا من المرحله الاساسیه فی الاردن*. *مجله الاتحاد الجامعات العربیه للتربیه و علم النفس*. المجلد الثالث. العدد الاول.
- امیری، فرشته. (۱۳۸۴). *بررسی میزان تناسب اهداف برنامه درسی روان‌شناسی با نیازهای دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان‌های شهر تهران در سال تحصیلی ۸۴-۸۳*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه پیام نور تهران.
- اوحدی، محمود. (۱۳۸۶). *بررسی برنامه درسی روان‌شناسی سال سوم دوره متوسطه*. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی.
- بگ محمدی، هادی. (۱۳۹۰). *ارزشیابی محتوای کتاب درسی روان‌شناسی سوم متوسطه بر اساس معیارهای برنامه‌ریزی درسی از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان شهر پارس آباد مغان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی.
- پروند، محمدحسن. (۱۳۸۵). *مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی*. تهران: خورشید.
- نقی پورظهير، علی. (۱۳۸۷). *برنامه‌ریزی درسی برای مدارس ابتدایی در هزاره سوم*. تهران: آگاه.
- حدادی، الهام. (۱۳۸۶). *نقش محتوا در برانگیختن انگیزه درونی دانش‌آموز*. روزنامه آفرینش.

حریزای، ناصر. (۱۳۷۵). بررسی و مطالعه عوامل مؤثر در سازمان‌دهی محتوای کتاب روان‌شناسی سال چهارم متوسطه ادبیات و علوم انسانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

خرازی آذر، زهرا. (۱۳۸۸). نقش دانشگاه آزاد اسلامی در توسعه‌ی سیاسی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی. معاونت پژوهشی، دفتر گسترش علم.

رضایی، منیره. (۱۳۸۷). بررسی وضع مطلوب و موجود فرهنگی هنری دانش‌آموزان و تبیین آن با توجه به مؤلفه‌های اصلی آموزش و پرورش. *جهاد دانشگاهی* برگرفته از: <http://isna.ir> ستار، آزی‌تا. (۱۳۸۵). بررسی رابطه میان نیازها و علایق دانشجویان با یادگیری مطالب کتاب‌های درسی دانشگاهی. *کتاب درسی دانشگاهی (۱): ویژگی‌ها و ساختارها*. تهران: سمت.

سیلور، جی. گالن، الکساندر، ویلیام ا. لوئیس و آرتور جی. (۱۳۸۰). *برنامه‌ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر* (ترجمه غلامرضا خوی نژاد). مشهد: شرکت به نشر.

شکاری، عباس. (۱۳۸۷). *روش‌های تدریس پیشرفته*. جزوه‌ی درسی کارشناسی ارشد. دانشگاه کاشان.

عباس زادگان، محمد و ترک‌زاده، جعفر. (۱۳۸۶). *نیازسنجی آموزش در سازمان‌ها*. تهران: انتشار. غلامحسینی، علی. (۱۳۶۹). *بررسی محتوای کتاب روان‌شناسی در دوره آموزش متوسطه عمومی از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی تربیت‌معلم، دانشگاه تهران.

فتحی واجارگاه، کورش. (۱۳۸۸). *نیازسنجی آموزشی*. تهران: انتشارات آبیژ. فیاض، ایراندخت. (۱۳۸۷). بررسی فرا تحلیلی محتوای کتاب‌های درسی در رابطه با ارزش‌های اسلامی ایرانی. فرهنگ و علم، دانشگاه شیراز، شماره اول.

قورچیان، نادر قلی. (۱۳۷۴). گامی در مسیر انتخاب محتوا در حوزه تخصصی برنامه درسی. *فصل‌نامه تعلیم و تربیت*، شماره سی و سوم، صص ۶۳-۳۷.

کاردان، علی محمد. (۱۳۸۲). نقش کتاب دانشگاهی و ویژگی‌های آن. *فصل‌نامه سخن سمت*، شماره دهم، صص ۲۰-۱۳.

لوی، اریه. (۱۳۸۸). *میانی برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی مدرسه* (ترجمه فریده مشایخ). تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسی.

- ملکی، حسن. (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی درسی (راهنمای عمل). مشهد: پیام اندیشه.
- ملکی، حسن. (۱۳۸۹). مقدمات برنامه‌ریزی درسی. تهران: سمت.
- موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۰). مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: آستان قدس رضوی.
- میرزاییگی، علی. (۱۳۸۹). برنامه‌ریزی درسی و طرح درس در آموزش رسمی و تربیت نیروی انسانی. تهران: یسپرون.
- میرلوحی، فخری سادات؛ حسین مولوی و سید حمید آتش‌پور. (۱۳۸۶). رابطه بین جو عاطفی خانواده و خلاقیت دانش‌آموزان کلاس چهارم و پنجم دبستان شهر اصفهان. دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی، شماره نهم، دوره سی و یکم، صص ۸۲-۶۹.

- Albergaria, Patricia.(2011). 'Critical Thinking, Questioning and Creativity as Components of Intelligence' , Journal of Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol. 30.
- Eisner, e. (2002). The Educational Imagination: On the Design and Evaluation of school programs: Upper Saddle River, N.J: Prentice-Hall.
- Ervin, J. (2003). Giving students what they need. Educational Leadership.University students.*British Journal of Guidance and Counseling*, 34 (4).
- Frey, I. M & Wilhite, K. (2005). Our Five Basic Needs: Application for understanding the function of behavior. *Journal of Intervention in school and Clinic*. 40(3), 156-160.
- Gamble, M. W. And T, K. Gamble. (1983). *Textbook Development*, Eric. Edu.
- Goranson, A. 1.(2006). " The Textbook or Firewall Between Practitioner and Theorists in Vocational Training ", Caught in the web or Lost in the Textbook?, STEF, LARTEM, IUFM de Basse-Normandie, Paris: Jouve.
- Hilliard, B. Qin. (2004). Globalization, Culture and Education in the new Er Gamble, M. W. And T, K. Gamble. (1983). *Textbook Development*, Eric. Edu.
- Huffstetler, B. c. Mims, S & Thomson, C. L. (2004). Getting together and staying together: Testing the compatibility of the Need-Strength Profile and the Basic Needs Survey. *International Journal of Reality Therapy*.23 (2).

- Kaufman,R.(1991).*Strategic Planning in Education*.Technomic Publication.
- Kirkgoz, Y. (2009). Evaluating the English textbook for young learners of English at Turkish primary education.*Procedia Social and Behavioral sciences* 1, 79-83.www.sciencedirect.com
- Lavere, D. B. (2008). The quality of pedagogical exercises in U.S. history textbooks.*The Social studies*, 99(1), 3-8. Retrieved Apr. 16,2010. From.
- Lepionka, M .E. (2003). *Writing And Developing Your College Text Book*. Atlantic Path Pubishing.
- Ornstein, A. C. and F. D. Hunkins. (2004). *Curriculum: Foundation, Principles and Issues*, Allyn and Bacon.
- Pandey, K. (2006). " Gender Issues and Indian Textbook Committee", Caught in the Web or Lost in the Textbook?, STEF, IARTEM, IUFM de Basse-Normandie, Paris: Jouve.
- Smith,P. (2005). *A Comprehensive Strategy for Textbook and Learning Marerials*. Paris: UNESCO.
- Suarez, Tom. (1996). *Need Assessment Studies*. In: Anderson, international Encyclopedia of Teaching, Boston: Pergamon Press.